

МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА
Сектор за савремено стваралаштво и креативне индустрије

У складу са посетом УЛУС-у и предлозима саопштеним на састанку 7. јула 2020. године са представницима Министарства културе и информисања, достављамо предлоге са следећим изменама:

- Измена КОНКУРСА за финансирање или суфинансирање пројеката из области савременог стваралаштва у Републици Србији (у делу који се односи на област: **Ликовне, примењене, визуелне уметности, дизајн и архитектура** тако да гласи:

5. Ликовне, примењене, визуелне уметности, дизајн и архитектура

- Годишњи програми галерија и изложбених простора (са могућношћу финансирања куповине техничке опреме и уређења изгледа галерија и изложбених простора - кречење, куповина постамената и другог мобилијара, радови мањег обима за потребе извођења програма, **као и поштовање принципа исплате правичне накнаде за рад уметника и/или коришћење дела настала уметничким радом,** и сл.);
- Пројекти који подразумевају настајање нове уметничке продукције (кроз подршку самосталним пројектима уметника, кустоса и других професионалаца у култури, као и кроз подршку годишњим програмима галерија и излагачким просторима, ликовним колонијама и резиденцијалним програмима, и др.);
- Међународни пројекти домаћих организација и професионалаца у култури, а посебно они који се реализују у региону и у иностранству (самостални пројекти домаћих уметника, кустоса и других професионалаца у култури, и њихово учешће у групним међународним пројектима који се реализују у региону и у иностранству, пројекти сарадње домаћих и релевантних иностраних организација, и др.).

Најмањи износ који ће се финансирати или суфинансирати по пројекту:

- Годишњи програми галерија и излагачких простора: 500.000,00 динара
- Пројекти који укључују до 3 уметника: 300.000,00 динара
- Остали пројекти: 400.000,00 динара
- **Препорука је да се приликом израде буџета пројеката води рачуна о планирању исплате правичне накнаде за ангажовње уметника и/или коришћење дела настала уметничким радом, уколико није реч о пројектима који имају комерцијални карактер или су у функцији остваривања директне имовинске користи за уметника.**

Прилог 1: Целокупни текст Конкурса (из 2020) са изменама и допунама.

- Измену Уредбе о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, Аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ бр. 105/2016 и 112/2017) тако да члан 3 гласи:

Критеријуми за избор пројеката

Члан 3

Критеријуми на основу којих ће се оцењивати пројекти пријављени на јавни конкурс су:

- 1) усклађеност пројекта са општим интересом у култури и циљевима и приоритетима конкурса;
- 2) квалитет и садржајна иновативност пројекта;
- 3) капацитети потребни за реализацију пројекта и то:
 - (1) стручни, односно уметнички капацитети,
 - (2) неопходни ресурси;
- 4) финансијски план - разрађеност, усклађеност са планом активности пројекта, економичност и укљученост више извора финансирања, **поштовање принципа исплате правичне накнаде за ангажовање уметника и/или коришћење дела настала уметничким радом;**
- 5) степен утицаја пројекта на квалитет културног живота заједнице.

Критеријуми из става 1. овог члана примењују се на појединачне области културне делатности уз поштовање специфичности тих области.

Прилог 2: Текст Уредбе са унетим изменама и допунама.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ИЗМЕНА

Удружење ликовних уметника Србије почетком 2020. године формирало је групу за фер праксу са циљем да истржи, анализира и предложи мере за унапређење економског положаја уметника, али и упозна се са примерима добре праксе у области економије културне политике у визуелним уметностима. Радна група је анализирајући мере које се спроводе у другим земљама установила да у области визуелних уметности, постоје тенденције да се економски положају визуелних уметника унапређује кроз модел фер праксе. Фер пракса је систем норми и узанси који се односи на успостављање правичних економских односа приликом ангажмана уметника, и/или коришћења дела настала уметничким радом уз уважавање пословне етике. Најчешћи начело у овим кодексима је начело правичне накнаде када се уметничко дело излаже, или уметник ангажује, под условом да установа такво дело не продаје, не узима у закуп нити га користи на послугу за остваривње директне или индиректне иновинске користи. Одрживост ове накнаде зависи од спремности доносиоца одлука да исту нормирају кроз одређене инструменте културне политике. Ове накнаде се укључују у културну политику на неколико типичних начина:

- прописивањем смерница за одређивње минималне накнаде за излагање уметничких дела и/или ангажовање уметника у зависности од трајања, врсте и дужине излагачког

програма, у случају да програми не служе продаји уметничких дела или другим комерцијалним циљевима;

- прописивањем обавезног удела буџета који треба утрошити на накнаде за ангажовање уметника и/или коришћење уметничких дела, а који се финансирају пројектно;
- кроз обавезујуће директиве установама културе о исплати правичних накнада за ангажовање уметника и/или коришћење уметничких дела, ако она не служе за продају;

Изложеним изменама предлажемо решења која ће начела фер праксе увести и у наш културни систем, првенствено у сфери визуелних уметности. Ове измене треба увести кроз конкурсну процедуру и уредбу којима је регулисано пројектно (су)финансирање општег интереса у култури. У првој фази увођења начела фер праксе определили смо се за флексибилни модел правичне накнаде, који установама и организацијама препоручује и сугерише да приликом израде финансијског плана буџетирају и ове накнаде, али без прописивања висине накнаде. Овакав предлог изабрали смо, јер је реч о иновираним решењима у сфери културне политике чију ће одрживост уобличити пракса, као и поштујући слободу уговарања између установе и уметника. Имајући у виду да на нивоу УЛУС-а не постоји усвојен ценовник, нити смернице у овој области, а да се ради на изради поменутих докумената, сматрамо да висина накнаде може бити препоручена, тек након консултација са уметницима и њене диференцијације у виду ценовника или смерница за одмеравање правичне накнаде за визулене уметнике. До тада, идеја је да накнаду одмеравају уметник и установа, у сваком конкретном случају. Сматрамо да ће наведено решење допринети побољшању положаја уметника, али и квалитету продукције и њене разноликости.

Како би мера имала институционално утемељење и континуитет, предлажемо да се одредба унесе и у Уредбу о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, Аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ бр. 105/2016 и 112/2017) кроз допуну члана 3. сматрајући да је важно да чланови комисије приликом оцене финансијског плана, одмеравају и овај критеријум у укупној оцени финансијског аспекта пројеката који се (су)финансирају средствима Министарства културе и информисања.

ПОТПИС

